

СЕКЦИЯ 7

РАЗВИТИЕ ДИСТАНЦИОННЫХ И СЕТЕВЫХ ФОРМ ОБУЧЕНИЯ

А. М. Баранаў

Гомельскі дзяржаўны ўніверсітэт імя Ф. Скарыны

ДИСТАНЦЫЙНАЕ НАВУЧАННЕ ЯК ТЭХНАЛОГІЯ ІНФАРМАЦЫЙНАЙ ЭКАНОМІКІ

Пераход да інфармацыйнага грамадства зрушвае базавыя адукацыйныя арыенціры (ад лінейнага, паслядоўнага падання інфармацыі да сеткавага). Найноўшыя тэлекамунацыйныя тэхналогіі, аб'яднаўшыя ў сваёй аснове глабальныя тэлекамунацыйныя сеткі і інтэлектуальныя кампутарныя сістэмы, адчыняюць для выкладчыкаў і навучэнцаў цалкам новыя магчымасці. Аб'яднанне такіх сістэм і сетак ужо сёння складае аснову інфасферы планеты.

Падчас станаўлення інфармацыйнага эканоміка атрымлівае новы аспект, супярэчнасць, якая заўсёды існавала паміж фундаментальнай адукацыяй і прафесійным навучаннем. Арыентацыя на вузкіх прафесіяналаў адлюстроўвала ўзровень разумення сацыяльнай абароненасці асобы ў папярэднія дзесяцігоддзі. У сучасным інфармацыйным грамадстве сітуацыя змяняецца кардынальным чынам. Па меры пераходу ад развіцця, заснаванага на выкарыстанні пераважна фізічнай працы, да развіцця, заснаванага на выкарыстанні культурнага інтэлектуальнага патэнцыялу асобы, роль адукацыі бесперапынна ўзрастае і становіцца дамінуючай.

Рэальна абароненым у сацыяльным стаўленні можа быць толькі шырока адукаваны чалавек, здольны пераладжваць кірункі сваёй дзейнасці ў сувязі са зменай тэхналогій або патрабаванняў рынка. Спецыфіка новай сістэмы адукацыі выяўляецца ў тым, што яна павінна быць здольна не толькі ўзбройваць ведамі чалавека які навучаецца, але і фарміраваць запатрабаванне ў бесперапынным самастойным

авалоданні імі, выхоўваць цягу да самаадукацыі. Гэта становіцца асабліва відавочным з развіццём «адукацыі на ўсё жыццё», якое павінна стаць больш фундаментальным і ўніверсальным. Так, прыём працаўніка ў фірму IBM з адукацыйным цэнзам у 16–17 гадоў навучання ацэньваецца кіраўніцтвам фірмы як капіталаўкладанні коштам у 4 млн. даляраў ЗША. Прадстаўнік вышэйшага кіраўніцтва IBM, які мае адукацыйны цэнз у 30 гадоў навучання персаналізуе сабой капітал 50 млн. даляраў ЗША і вышэй [1; 2].

Першую ролю павінны выконваць дысцыплінарныя і міждысцыплінарныя курсы, якія ўтрымоўваюць найбольш фундаментальныя веды, з'яўляюцца базай для фармавання агульнай і прафесійнай культуры, хуткай адаптацыі да новых прафесій, спецыяльнасцей і спецыялізацый. Адукацыя ў выніку павінна стаць такім сацыяльным інстытутам, які быў бы здольны падаваць чалавеку разнастайныя наборы адукацыйных паслуг, якія дазваляюць вучыцца бесперапынна, забяспечваць магчымасць атрымання паслявузаўскай і дадатковай адукацыі. Для гэтага неабходна дыверсіфікаваць структуру адукацыйных праграм, даўшы магчымасць кожнаму пабудаваць тую адукацыйную траекторыю, якая досыць адпавядае яго адукацыйным і прафесійным здольнасцям, стварыўшы, такім чынам, змястоўную аснову для пераходу да прынцыпу «адукацыя для ўсіх». З гэтага варта, што важнай праблемай пачатка XXI ст. з'яўляецца пошук адукацыйнай сістэмы і яе ўстаноў, якія адпавядаюць арганізацыйнай структуры, якая забяспечыла бы пераход ад прынцыпу «адукацыя на ўсё жыццё» да прынцыпу «адукацыя праз усё жыццё».

Сучасныя інфармацыйна-камунікацыйныя тэхналогіі (ІКТ) ствараюць рэальныя магчымасці для іх выкарыстання ў сістэме адукацыі з мэтай развіцця творчых здольнасцяў чалавека. Менавіта з новымі тэхналогіямі сёння звязваецца пабудова адчыненай адукацыйнай сістэмы, якая забяспечвае кожнаму чалавеку выбар сваёй уласнай траекторыі навучання (кампутар дазваляе індывідуалізаваць вучэбны працэс пры захаванні яго цэласнасці за рахунак праграмуемай вучэбнай праграмы) [3].

Дыстанцыйнае навучанне тлумачыцца як працэс навучання, заснаваны на выкарыстанні сучасных ІКТ, якія дазваляюць ажыццяўляць навучанне на адлегласці без непасрэднага, асабістага кантакту паміж выкладчыкам і навучэнцам. Дыстанцыйная адукацыя – метадычна арганізаванае кіраўніцтва вучэбна-пазнавальнай дзейнасцю асоб, ажыццяўлянае пасродкам электронных і традыцыйных сродкаў сувязі. Узаемадзеянне забяспечваецца рознымі спосабамі, такімі,

як абмен друкаванымі матэрыяламі праз пошту і тэлефакс, аўдыёканферэнцыя, кампутарная канферэнцыя, відэаканферэнцыя.

Калі дыстанцыйная адукацыя ўяўляе сабой працэс перадачы ведаў (за яго адказныя выкладчык і вучэбны цэнтр), то дыстанцыйнае навучанне – працэс атрымання ведаў (за яго адказны навучэнец).

Сучасны ўзровень развіцця ІКТ дае падставу казаць аб рэальнай магчымасці стварэння глабальнай сістэмы дыстанцыйнай адукацыі, якая дазваляе забяспечваць эфект непасрэдных зносін паміж выкладчыкам і навучэнцам (незалежна ад таго, на якой адлегласці яны знаходзяцца), што заўсёды было адметнай рысай вочнага навучання.

Станаўленне і развіццё сістэмы дыстанцыйнай адукацыі павінна прывесці да ўзнікнення электронных бібліятэк і ўніверсітэтаў размеркаванага тыпу, якія створаць рэальную аснову фармавання адзінай адукацыйнай прасторы для ўсёй сусветнай супольнасці, у тым ліку для тых яго удзельнікаў, якія па тых або іншых прычынах пазбаўлены вольнага доступу да адукацыі.

Па спосабе атрымання вучэбнай інфармацыі ў сістэмах дыстанцыйнай адукацыі і навучанні адрозніваюць:

– сінхронныя сістэмы – мяркуюць адначасовы ўдзел падчас вучэбных заняткаў навучэнцаў і выкладчыка. Да такіх сістэм ставяцца інтэрактыўнае тэлебачанне, відэаканферэнцыі, кампутарныя тэлеканферэнцыі, чаты і інш.

– асінхронныя сістэмы – не патрабуюць адначасовага ўдзелу ў вучэбным працэсе навучэнцаў і выкладчыка. Навучэнец сам выбірае час і план заняткаў. Да такіх сістэм у дыстанцыйнай адукацыі ставяцца курсы на аснове друкаваных матэрыялаў, аўдыё/відэакасет, электроннай пошты, WWW і інш.

Падводзячы вынік вышэйпададзенаму, уяўляецца што ўкараненне сістэмы дыстанцыйнай адукацыі запатрабуе значных намаганняў ад вучэбных устаноў, але дазволіць істотна павысіць адукацыйны ўзровень насельніцтва Беларусі за адносна кароткі час.

Спіс выкарыстанай літаратуры

1. Васенин, В. Служба с трудом / В. Васенин // Время новостей. – 2006. – № 156. – С. 14.
2. Мерсер, Д. ИБМ. Управление в самой преуспевающей корпорации мира / Д. Мерсер. – М.: Прогресс, 1999. – 459 с.
3. Галайдо, В. А. Глобализация и регулирование сетевой экономики в современных макроэкономических системах : дис. д-ра экон. наук: 08.00.05. / В. А. Галайдо. – М., 2007. – 269 л.